

ANG BUDDHA

UNANG KABANATA
SHAKYAMUNI BUDDHA

I

ANG BUHAY NG BUDDHA

1. Ang angkan ng Shakya ay nanirahan sa may baybayin ng Ilog Rohini na dumadaloy sa hilagang panig ng paanan ng kabundukan ng Himalaya. Ang kanilang hari, si Shuddhodana Gautama, ay nagtatag ng sentro ng kanyang kaharian sa Kapilavastu at nagpatayo doon ng isang malaking palasyo. Siya ay isang matalino at makatarungang hari, na pinuri't minahal ng kanyang mga kinasasakupan.

Ang ngalan ng reyna ay Maya. Siya ay anak ng tiyo ng hari, na siya namang pinuno ng kalapit na kaharian na binubuo rin ng angkan ng Shakya.

Sa loob ng dalawampung taong pagsasama, si Shuddhodana at si Maya ay hindi nagka-anak. Ngunit isang gabi, ang reyna ay nanaginip. May isang elepante na pumasok sa kanyang kanang dibdib at tumuloy sa kanyang sinapupunan. Nang siya ay magising, siya ay nagdadalantao na. Ang hari at ang sambayanan ay nanabik sa pagsilang ng mahal na sanggol. Ayon sa kaugalian, ang reyna ay umuwi sa tahanan ng kanyang mga magulang upang doon siya ay magsilang. Papunta roon ay nagpahinga siya sa Hardin ng Lumbini. Tagsibol noon at nakasisigla ang dampi ng araw.

Sa paligid niya ay mga bulaklak na makukulay. Lubha siyang natuwa at ginamit ang kanyang kanang kamay sa pagpitas ng isang bulaklak. Habang ginagawa niya ito ay biglang sumilang ang kanyang anak na prinsipeng. Lahat ay lubos ang galak sa pinagpalang sandali ng kaharian. Nagdiwang ang Langit at Lupa. Ang makasaysayang araw na ito ay ang ika-walong araw ng Abril.

Labis-labis ang kaligayahan ng hari at pinangalanan niya ang batang Siddhartha, na ang kahulugan ay “bawat pangarap ay natupad.”

2. Subalit dagliang napalitan ng kalungkutan ang pagdiriwang sa palasyo ng hari, nang biglaang bawian ng buhay ang reyna pagkaraan ng ilang araw. Ang kanyang nakababatang kapatid, si Mahaprajapati, ang nag-alaga at nagpalaki sa sanggol na tulad ng isang tunay na ina.

Isang ermitanyo, si Asita, na naninirahan sa isang karatig na kabundukan, ang nakamalas ng isang sinag na bumabalot sa palasyo. Nakatitiyak siya na ito ay isang magandang tanda, kaya siya ay nagsadya sa palasyo. Nang ipinakita sa kanya ang sanggol, kanyang sinabi: “kung siya ay maglalagi sa loob ng palasyo, ang prinsipeng ito ay magiging isang dakilang hari na lulupig sa daigdig. Ngunit kung tatalikdan niya ang kaharian upang tahakin ang buhay na banal, siya ay magiging isang Buddha, ang Tagapagligtas sa daigdig.”

Sa simula ay nalugod ang hari, ngunit napalitan ng pag-aalala sa maaaring paglisan ng kanyang bugtong na

anak upang tahakin ang buhay na banal.

Sa gulang na pitong taon, nagsimulang turuan ang Prinsipe ng sining ng pamumuhay at pakikidigma; ngunit ang kanyang isip at pansin ay nasa ibang mga bagay. Isang umaga, siya ay lumabas ng palasyo kasama ng amang hari. Habang pinagmamasdan nila ang pagsasaka ng bukirin, napatuon ang kanyang pansin sa pagdagit ng isang ibon sa isang bulateng napalitaw. Nilirip n'yang lubos ang pangyayaring yaon at tinanong ang sariling "Nagpapatayan ba ang lahat ng nilalang?"

Pumukaw nang lubha ang pangyayaring yaon sa Prinsipe na nawalay nang maaga sa kanyang pumanaw na ina. Hindi niya matanggap ang kasawiang-palad ng mga maliliit na nilalang. Ang pagka-awang ito ay sumusugat sa kanyang damdamin habang lumalaon. Katulad ng pilat sa isang murang kahoy, ang pagdurusa sa buhay ng tao ay nakintal ng lubos sa kanyang murang kaisipan.

Lumalao'y nababagabag ang amang hari dahil sa maaaring pagkatupad ng hula sa kanyang mahal na anak na ito ay lilisan. Pinilit n'yang pasayahin ang Prinsipe at ibaling ang isip nito sa ibang bagay. Nakipag-ayos ang hari kay Suprabuddha, ang hari ng Devadaha at kapatid ng yumaong Reyna Maya, sa pagpapakasal ng Prinsipe sa anak nitong si Prinsesa Yashodhra, sa pagsapit ng ika-labing-siyam na taong gulang ng Prinsipe.

3. Sampung taon ang lumipas, ang Prinsipe ay namuhay sa kasaganahan, kagandahan at kaligayahan, ngunit sa

isipan niya'y kintal ang katotohanan ng 'pagdurusa' habang nililirip nito ang hiwaga at tunay na kabuluhan ng buhay.

“Ang maluhong pamumuhay sa palasyo, ang malusog na katawan, ang galak ng kabataan — lahat ng ito, ano ang kabuluhan nito sa akin?” kanyang tanong. “Ang araw ay darating, lahat tayo ay magkakasakit, tatanda at mamamatay — walang ligtas sa katotohanang ito. Ang ipinagkakapuring kabataan, kalusugan, buhay — lahat ng taong nag-iisip ay kailangang iwaksi ang kapalaluanang ito.

“Ang isang taong nagpapakahirap mabuhay ay totoong maghahanap, magtatanong ng mga bagay na makabuluhan, mga bagay na kanyang lilingapin ng lubos. Mayroong dalawang paraan ng paghahanap — isang tama at isang maling paraan. Kung ang kanyang paghahanap ay sa maling paraan, malalaman niya na hindi maiiwasan ang pagkakasakit, pagtanda at pagkamatay, ngunit ang kanyang paghahanap ay nakatuon lamang sa mga bagay ding ito na walang saysay at pansamantala.

“Kung siya ay may tamang paraan ng paghahanap, mawawatas niya ang tunay na kalikasan ng pagkakasakit, pagtanda at pagkamatay, at siya ay maghahanap ng kahulugang makakamit lamang sa isang kalagayang nagpapangibabaw sa pagdurusa ng tao. Sa aking buhay ng kamunduhan, wari bang mali ang aking paraan ng paghahanap.”

4. Ang gayong pakikibakang ispiritwal ay nagpatuloy sa isipan ng Prinsipe hanggang ang kanyang bugtong na anak, si Rahula, ay isilang nang siya ay dalawampu't siyam na taong gulang. Dito sumapit ang sukduhan ng kanyang pagmumuni-muni at kaniyang ipinasiyang lumisan sa palasyo at saliksikin ang kalutasan ng kanyang pagkabalisa bilang isang pulubing walang tahanan. Umalis siya sa palasyong kasama ang kanyang kutsero, si Chandaka, at ang kanyang itinatanging kabayong simputi ng nyebe, si Kanthaka.

Ang kanyang hapis ay hindi pa rin nagwakas at maraming demonyo ang sa kanya ay tumukso na nag-aakit: "Higit na mabuti sa iyong bumalik ka na sa iyong palasyo at ang buong daigdig ay magiging iyo." Subalit sinagot niya ang mga demonyo na hindi niya ninanasa ang buong daigdig. Matapos ay inahit niya ang kanyang ulo at yumao patungo sa timog, na may hawak na isang mangkok na panlimos.

Una niyang sinadya ang ermitanyong asetiko na si Bhagava at sinuri ang kanyang mga gawaing pagpapasakit sa sarili. Nagtungo siya pagkatapos kay Arada Kalama at Udraka Ramaputra upang pag-aralan ang paraan ng pagkamit ng 'Kaliwanagan' sa pamamagitan ng meditasyon. Ngunit nang subukan niya ito sa loob ng ilang araw ay natanto niyang hindi ito ang magdudulot sa kanya ng Kaliwanagan. Minarapat niyang magtungo sa lupain ng Magadha at doon ay mamuhay bilang isang asetiko sa kagubatan ng Uruvilva sa may pampang Ilog ng Nairan-

jana na dumadaloy sa harap ng kastilyo ng Gaya.

5. Ang mga paraang ginamit niya ay lubhang mahigpit. Pinasigla niya ang sarili sa pag-iisip na “wala pang asetiko ng nakaraan, pangkasalukuyan o panghinaharap na panahon na kasin-sigasig ko.”

Gayunpaman ay hindi pa rin nakamtan ng Prinsipe ang kanyang layunin. Pagkaraan ng anim na taon sa kagubatan ay iniwan na niya ang buhay-asetiko. Naligo siya sa ilog at tinanggap ang isang mangkok ng gatas mula kay Sujata, isang dalaga mula sa isang kalapit-nayon. Nagitla ang limang taong kasama ng Prinsipe na namuhay bilang asetiko. Sa palagay nila ay bumaba ang pagkatao ng Prinsipe sa kanyang pagtanggap ng gatas na idinulot ng isang dalagita, kaya nilisan nila ito.

Ang Prinsipe ay naiwang nag-iisa. Napakahina pa rin niya, ngunit kahit nanganganib ang buhay niya ay nagpumilit siyang magsagawa ng meditasyon. Sinabi niya sa sarili, “Dugo ko man ay maubos, laman ko man ay mabulok, magkahiwa-hiwalay man ang aking mga buto, ngunit hindi ako aalis sa pook na ito hanggat hindi ko natutuklasan ang daan patungo sa Kaliwanagan.”

Ang kanyang pagpupunyagi ay matindi at walang kapantay. Halos mawalan na siya ng pag-asa sapagkat napuno siya ng nakalilitong guni-guni, mga maiitim na anino na nagpapakulimlim sa kanyang diwa, at siya ay dinalaw ng maraming tukso ng mga demonyo. Masusi at matiyaga niyang sinuri ang bawat isa at lahat ay kanyang

tinanggihan. Tunay itong isang mahirap na pakikibaka na nagpabawas sa kanyang dugo, nagpahulog ng kanyang katawan at nagpabiyak ng kanyang mga buto.

Ngunit sa paglitaw ng bituin sa umaga sa langit-silangan ay nagwakas na rin ang kanyang mga paghihirap. Ang isip ng Prinsipe ay naging simbusilak at singningning ng buwang-liwayway. Sa wakas ay natamo niya ang pinakamimithing landas tungo sa Kaliwanagan. Noon ay ang ikawalong araw ng Disyembre nang sa gulang na tatlumpu't limang taon, ang Prinsipe ay naging isang Buddha.

6. Magmula sa sandaling ito ay nakilala ang Prinsipe sa iba't ibang pangalan: may tumawag sa kanyang "Ang Buddha" o "Ang Nagtamo ng Lubusang Kaliwanagan," at "Tathagata" o "Ang Guro." Mayroon ding nagturing sa kanyang "Shakyamuni" o "Ang Pantas ng Angkang Shakya." Ang iba ay nagbansag sa kanya "Ang Tanging Pinarangalan ng Daigdig."

Siya'y unang nagpunta sa Mrigadava sa Varanasi kung saan ang limang manlilimos na namuhay na kasama niya, sa anim na taong siya'y namuhay bilang isang asetiko ay nangakatira. Sa simula'y itinaboy siya ng mga ito ngunit matapos na siya'y mapakinggang magsalita ay nangagsipaniwala sa kanyang mga salita at naging unang mga tagasunod niya. Matapos ay dumako siya sa Kastilyo ng Rajagriha at kanya'y naganyak ang Haring Bimbisara na lagi nang sa kanya'y isang kaibigan. Mula roo'y naglakbay siya sa buong bayan, nabubuhay sa mga limos

at nangangaral na tanggapin ang kanyang landas ng pamumuhay.

Ang mga tao'y tumangkilik sa kanya katulad ng gutom na naghahanap ng pagkain at uhaw na nangangailangan ng tubig. Dalawang dakilang mga alagad, sina Sariputra at Maudgalyayana, at ang kanilang dalawang libong tagasunod ay nagsilapit sa kanya.

Sa simula'y laging malayo ang ama ng Buddha, ang Haring Shuddhodana, na nananangis pa rin sa paglayo ng mahal na anak. Ngunit kapagdaka'y naging matapat na alagad. Si Mahaprajapati, ang kanyang pangalawang ina, si Prinsesa Yashodhara, ang kanyang asawa, at ang lahat ng miyembro ng angkan ng Shakya ay naging masugid at matapat na tagasunod sa kanya. Marami pang iba ang sa kanya'y naging mga matatapat at masusugid na tagasunod.

7. Sa loob ng apatnapu't limang taon, ang Buddha ay naglibot sa mga lalawigan, nangangaral at nanghihikayat ng mga tagasunod sa kanyang landasin sa buhay. Ngunit nang siya'y walumpung taong gulang na, sa Vaisali nang siya ay patungong Shravasti mula sa Rajagriha, siya ay nagkasakit at hinulaang daratal sa 'Nirvana' pagkatapos ng tatlong buwan. Siya'y patuloy pa ring naglakbay hanggang sa marating niya ang Pava kung saan siya ay lubhang nagkasakit mula sa pagkain na idinulot sa kanya ni Chunda, isang panday. Subalit, sa kabila ng panghihina at matinding sakit, narating niya ang kagubatan sa hangganan ng Kusinagara.

Himlay sa pagitan ng dalawang puno ng kahoy, nagpatuloy siya sa kanyang pangangaral sa kanyang mga alagad hanggang sa mga huling sandali ng kanyang buhay. Nang paganito, kanyang nakamit ang lubos na kapanatagan matapos ang mga gawain niya bilang pinakadakilang gabay at tagapagturo.

8. Sa pamamatnubay ni Ananda, ang mahal na disipulo ng Buddha, ang kanyang bangkay ay sinunog ng kanyang mga kaibigan sa Kusinagara.

Pitong pinuno, kasama si Haring Ajarasatru, ay humiling na paghatihatian nila ang kanyang labí. Ang hari ng Kusinagara ay tumutol at ang pagtatalo ay uminit na nagbadya ng isang alsahan ng lakas. Subalit sa payo ng isang matalinong lalaki, si Drona, silan nagakasundo at ang labi ng Buddha ay pinaghatian ng walong dakilang bayan. Ang abo at banga na pinagsigan ng kanyang bangkay ay ibinahagi sa dalawa pang pinuno upang siya ring ipagparangal. Kahangahangang mga tore ang itinayo sa paggunita sa kanya at upang idambana ang kanyang labi.

II

ANG HULING PANGARAL NG BUDDHA

1. Sa lilim ng mga punong-kahoy ng Kusinagara, sa kanyang huling mga salita sa kanyang mga alagad, ang Buddha ay nagwika:

“Gawin n’yong “liwanag” ang inyong mga sarili. Sundin n’yo ang tawag ng inyong tunay na katauhan, huwag ang turing ng sino pa man. Gawin n’yong gabay ang aking mga pangaral, sundin n’yo ang mga yaon at hindi ang ano pa mang mga pangaral.

Tingnan n’yo ang inyong katawan: lirin ang taglay n’yang dungis. Hindi nga ba’t ang kanyang ligaya at sakit ay s’yang sanhi ng ating mga pagdurusa. Paano n’yo susundin ang tawag ng inyong laman? Pagnilay-nilayin n’yo ang inyong ‘sarili’; isipin ang kanyang pansamantalang Kalagayan; paano mo malilinlang ang iyong sarili at itangi ang kapalaluan at kasakiman samantalang nalalaman mo na ang lahat ng ito ay mauuwi sa pagdurusa? Tingnan ang lahat ng bagay; may makikita ka bang walang pagmamaliw ng ‘kabuuan’? Hindi baga’t lahat sila ay nawawasak, nawawalat? Huwag malilito sa panlahat na katotohanan ng ‘dusa’; sundin ang aking mga pangaral at kahit na sa aking pagkamatay ay maiwawaksi n’yo ang pagdurusa. Sundin n’yo ito at kayo nga ay aking mga alagad.”

2. “Mga alagad, ang aking mga aral ay hindi dapat na kalilimutan at tatalikdan. Inyong itangi, pagnilay-nilayin at sundin ang mga yaon. Sundin n’yo ang mga tagubilin ko at makakamtan n’yo ang tunay na kaligayohan.

“Ang punto ng aking mga pangaral ay ang tamang pamamahala sa iyong kaisipan. Iwaksi ang kasakiman at iyong makakamtan ang tamang pag-uugali, wagas na

pag-iisip at wastong pananalita. Sa pamamagitan ng palagiang pagninilay-nilay sa katotohanang ang buhay ay pansamantala lamang, iyong maiwawaksi ang kasakiman at galit at malalabanan mo ang ano pa mang kasamaan.

“Kung ikaw man ay malapit sa tukso at makubabawan ng kasakiman, iyong pigilin at paglabanan ang tukso; maghari ka sa iyong isipan.

“Ang isip ng tao ay lubhang makapangyarihan, magagawa ka n’yang isang Buddha o isang mababang hayop. Mapangunahan ng mga pagkakamali, ika’y magiging isang demonyo; maliwanagan, ika’y magiging isang Buddha. Samakatwid, iyong igabay ang iyong kaisipan at nang huwag mawalay sa tamang landasin.”

3. “Igalang n’yo ang inyong kapwa, sundin ang aking mga pangaral, at iwasan ang hindi pagkakaunawaan; hindi n’yo dapat kasanggahin ang bawat isa katulad ng langis at tubig, manapa’y magkabuklod katulad ng gatas at tubig.

“Kayo’y samasamang mag-aral, pagnilay-nilayin at isakatuparan ang aking mga tagubilin. Huwag n’yong sayangin ang inyong panahon at pag-iisip sa walang kapararakan o pag-aaway. Inyong damhin ang ligayang dulot ng ‘Kaliwanagan’ at kamtin ang bunga ng tamang landasin.

“Ang mga pangaral na aking ibinigay sa inyo, aking nakamtan sa pagtahak ng landasin ding yaon. Kinakailangang inyong sundin ang aking mga aral alinsunod sa tunay nitong kahulugan sa bawat pagkakataon.

“Kung inyong kaliligtaan ang aking mga tagubilin, nangangahulugang hindi pa ninyo ako nakikilala. Ito’y magsasabing malayo kayo sa akin kahit nga ba’t sumama kayo sa akin. Ngunit kung inyong tatanggapin at isasakatuparan ang aking mga pangaral, nangangahulugang kayo ay malapit sa akin kahit pa man saan kayo naroroon.”

4. “Mga alagad, nalalapit na ang aking wakas, malapit na tayong magkawalay, subalit huwag na huwag kayong mamighati. Ang buhay ay lagi nang nagwawakas, walang makaliligtas sa pag-agnas ng katawan. Ngayo’y inyong mapatutunayan sa aking pagkamatay, pagkalansag ng aking katawan ay katulad ng isang sirang sasakyan.

“Ngunit huwag na managhoy, manapay inyong tantuhin na walang di-nabubuwig na bagay at kilalanin ang kahungkagan ng buhay. Huwag n’yong itangi ang walang kabuluhang pagnanais na ang nagwawakas ay hindi na magwawakas.

“Ang demonyo ng makamundong pagnanasa’y palagi nang nakaabang upang dayain ang inyong kaisipan. Kung may ahas na naninirahan sa iyong silid at iyong nais ay maidlip ng mahimbing, ang pagtaboy ang iyong unang dapat na gawin.

“Kinakailangang iyong lagutin ang gapos ng makamundong pagnanasa kagaya ng iyong pagtaboy sa isang ahas. Kailangan ang tiyak na pagsanggalang sa iyong marupok na kaisipan.”

5. “Aking mga alagad, dumatal na ang aking mga huling sandali, ngunit huwag ninyong kalilimutan na ang kamatayan ay wakas lamang ng ating panlupang katawan. Ang katawan ay ipinanganak ng ating mga magulang at binuhay ng mga pagkain; at katiyaka’y ang pagkakasakit at pagkamatay.

“Subalit ang tunay na Buddha ay di-tulad ng katawan ng tao: — ito ay “Kaliwanagan.” Ang katawan ng tao ay namamatay, ngunit ang ‘Karunungan ng Kaliwanagan’ ay narito magpakailanman sa ‘Katotohanan ng Dharma,’ at sa pagsasanay sa ‘Dharma.’ Sinuman ang nakakakita ng aking katawan lamang ay di-tunay na nakakakita sa akin. Siya lamang na tumatanggap ng aking mga pangaral ang makakakitang tunay sa akin.

“Matapos ang aking pagkamatay, ang ‘Dharma’ ang inyong magiging gabay. Sundin n’yo and ‘Dharma’ at kayo ay tunay na para sa akin.

“Sa nagdaang apatnapu’t limang taon ng aking buhay, wala akong ipinagkait na kaalaman sa inyo. Walang itinatagong kaalaman, itinatagong kahulugan: lahat ng dapat na inyo’y matutuhan ay ibinigay ko ng lubos at maliwanag. Mahal kong mga alagad, ito na ang wakas. Sa ilang sandali, ako’y daratal na sa ‘Nirvana’. Ito ang aking mga tagubilin.”

IKALAWANG KABANATA
ANG WALANG-HANGGAN AT
DAKILANG BUDDHA

I

ANG KANYANG PAGMAMALASAKIT
AT MGA PANATA

1. Ang Diwa ng Buddha ay napupuno ng mapagmahal na kabutihan at pagmamalasakit. Ito ay batay sa kanyang kagustuhang iligtas ang buong sangkatauhan sa lahat ng paraan. Ang dakilang pagmamalasakit ay nagpapataw sa kanya ng karamdaman kapag may karamdaman ang tao, ng pagdurusa kapag nagdurusa ang tao.

“Ang inyong paghihirap ay akin ding paghihirap at ang inyong kaligayahan ay akin ding kaligayahan,” sambit ng Buddha, at tulad ng isang inang lubos na nagmamahal sa kanyang anak, hindi niya kailanman nalilimutan ang gayong kalooban sapagkat ang pagka-Buddha ay likas na mapagmalasakit.

Ang pumupukaw sa pagmamalasakit ng Buddha ay ang mga pangangailangan ng mga tao. Ang pananampalataya ng tao ay katugunan sa ganitong diwa at humahan-tong sa Kaliwanagan. Kung nawawatas ng isang ina ang kanyang pagiging ina sa pamamagitan ng pagmamahal niya sa kanyang anak, gayundin ang anak niya ay nakararamdam ng kaligtasan at kaginhawahan dahil sa pagmamahal ng kanyang ina.

Ang Walang-Hanggan at Dakilang Buddha

Ngunit hindi nauunawaan ng tao ang diwa ng Buddha. Dahil dito ay patuloy silang nalilinlang ng mga ilusyon at mga pagnanasang nanggagaling sa kanilang kawalan ng kamalayan. Sila ay nagdurusa dala ng kanilang mga kagagawang naipon bunga ng mga makamundong simbuyo. Sila ay nagpapalibut-libot sa kagubatan ng delusyong habang pinapasan ang mabigat na mga parusa ng kanilang mga pagkakasala.

2. Huwag natin isiping ang pagmamalasakit ng Buddha ay para sa pangkasalukuyang buhay lamang. Ang pagmamalasakit na ito ay salamin ng walang-maliw na pagkamahabagin ng walang-hanggang Buddha, na isang damdaming nabubuhay magpakailanman, magmula pa noong mga panahong naligaw ang sangkatauhan dahil sa kawalan ng kanilang kamalayan ng Dharma o ang Wastong Prinsipyo.

Ang walang-hanggang Buddha ay nagpapakita sa tao sa mga kaaya-ayang anyo at nag-aalay sa kanila ng mga pinakamabisang lunas.

Si Shakyamuni Buddha, na isinilang bilang isang prinsipyo ng kanyang mga kamag-anakan, ay iniwanan ang kaginhawahan ng kanyang tahanan upang maging isang ermitanyo. Sa pamamagitan ng tahimik na meditasyon ay nakamit niya ang Kaliwanagan. Inihayag niya ang Wastong Prinsipyo sa kanyang kapwa tao at pinatotoo niya ito sa pamamagitan ng kanyang kamatayan dito sa lupang ito.

Ang pagiging Buddha ay nagpapatuloy magpasawalang-hanggan tuiad ng walang-katapusang kamangmangan ng tao. Ngunit kung walang dulo ang kalaliman ng kamangmangan ay wala ring hangganan ang pagmamalasa-kit ng Buddha.

Nang ang Buddha ay nagpasiyang itakwil ang makamundong buhay, siya ay yumakap ng apat na dakilang panata: 1) iligtas ang buong sangkatauhan; 2) itatwa ang lahat ng mga makamundong pagnanasa; 3) alamin ang Wastong Prinsipyo; at 4) makamit ang ganap na Kaliwanagan. Ang mga panatang ito ay katunayan ng pagmamahal at pagmamalasaakit na likas sa pagka-Buddha.

3. Unang ginanap ng Buddha sa sarili na iwasan ang pagkakasalang pumatay ng anumang buhay na nilalang, at batay rito, hinangad niyang makamit ng lahat ng tao ang mahabang buhay.

Ginanap din niya sa sariling iwasan ang pagkakasala ng pagnanakaw, at batay rito, hinangad niyang makamit ng lahat ng tao ang kanilang mga pangangailangan.

Nagsumikap din siyang iwasan ang pakikiapid sa hindi niya asawa, at batay rito, inibig niyang mabatid ng lahat ng tao ang kabanalan ng malinis na kalooban at hindi maranasan ang di-mapuksang pagnanasa.

Ayon sa kanyang layunin, ginanap niya sa sariling lumayo sa panlilinlang, at batay rito, ninais niyang mawatas ng lahat ng tao ang katahimikan ng pag-iisip na bunga ng pagpapahiwatig ng katotohanan.

Ang Walang-Hanggan at Dakilang Buddha

Sinanay niya ang sariling iwasan ang pagsisinungaling, upang buong matanto ng lahat ng tao ang ligaya ng pakikipagkapwa.

Tinuruan niya ang sariling huwag magsamantala sa kapwa. Ninais niyang ang lahat ay magkaroon ng mapayapang kaisipan sa pamamagitan ng pamumuhay nang mahinahon at makatarungan.

Iwinaksi niya ang hindi makabuluhang pananalita dahil sa kanyang mithiing maranasan ng lahat ang kabanalan ng mapagmalasakit na pang-unawa.

Ang Buddha, upang makamit ang kanyang lunggati, ay gumanap na malupig ang kasakiman. Sa pamamagitan ng pinagpalang gawaing ito ay hinangad niyang mabatid ng lahat ang kaaliwalasan na ibinunga ng paglupig ng kasakiman.

Nagsumikap siyang lumayo sa pagkagalit, at nilayon niyang magmahalan ang tao sa isa't isa.

Ginanap niya sa sariling iwasan ang kamangmangan. Inasam niyang maunawaan at bigyan-halaga ng lahat ang batas ukol sa sanhi ng mga pangyayari.

Samakatwid, ang pagmamalasakit ng Buddha ay yumayapos sa lahat ng tao, at ang kanyang palagiang pakay ay ang kanilang kaligayahan. Minahal niya ang tao tulad ng pagmamahal ng mga magulang sa kanilang mga anak. Ninais niya ang pinakamatayog na biyaya para sa kanila, at yaon ay ang makatawid sila nang maluwalhati sa malawak at nag-uumapaw na karagatan ng buhay at kamatayan.

II

ANG KALIGTASAN NG BUDDHA PARA SA ATIN

1. Napakahirap paratingin ang mga itinuro ng Buddha mula sa malayong pampang ng Kaliwanagan patungo sa mga taong nagpupumiglas pa rin sa daigdig ng maling paniwala. Kung kaya ang Buddha ay bumabalik sa daigdig na ito at ginagamit ang kanyang pamamaraan ng pagligtas.

“Ngayon ay may isasalaysay ako sa inyong isang talinghaga,” anang Buddha. “Minsan ay may isang mayamang tao na nagsimulang masunog ang bahay. Ang taong iyon ay wala sa bahay at nang siya ay bumalik, nakita niyang ang kanyang mga anak ay buhos ang isip sa paglalaro sa loob ng bahay at hindi napansin ang sunog. Sumigaw ang ama, ‘Mga anak, lumabas kayo! Madali, lumabas kayo ng bahay!’ Ngunit hindi siya pinakinggan ng mga bata.

“Ang nag-aalalang ama ay sumigaw muli, ‘Mga anak, may magagandang laruan ako rito; lumabas kayo agad at kunin ninyo!’ Biglang nakinig at lumabas ang mga bata mula sa nasusunog na bahay.”

Ang daigdig ng isang bahay na nasusunog. Ang tao sapagkat hindi nila alam na nasusunog ang bahay ay nanganganib ang buhay. Kaya ang Buddha sa kanyang pagmamalasakit ay gumagawa ng mga paraan upang iligtas sila.

2. Ang sabi ng Buddha: “May ikukuwento pa ako sa

inyong isang talinghagang may aral. Minsan ay may isang anak ng mariwasa na lumisan sa kanilang tahanan at pagkatapos ay lumubog sa karalitaan.

“Naglakbay ang ama upang hanapin ang anak, ngunit sa kalayuan ay hindi na siya matunton. Ginawa na niya ang lahat upang makitang muli ang kanyang anak ngunit hindi siya nagtagumpay.

“Lumipas ang maraming taon, ang kanyang naghirap na anak ay nagpalabuy-laboy sa kapaligiran ng tahanan ng kanyang ama.

“Nakilala ng ama ang kanyang anak at ipinadala ang kanyang mga utusan upang ibalik siya. Ang palaboy ay natakot sa pag-aakalang nililinlang lamang siya. Hindi niya akalaing ang sarili niyang ama ang nagpatawag sa kaniya.

“Muli na namang pinapunta ng ama ang kanyang mga utusan upang alukin ang anak ng salapi upang maging katulong sa kanyang tahanan. Tinanggap ng anak ang alok at sumama sa kanila upang maging katulong sa tahanan ng hindi niya nakilalang ama.

“Unti-unti siyang tinulungan sa pag-unlad ng kanyang ama. Hindi nagtagal ay siya na ang namahala sa mga ari-arian at mga kayamanan, ngunit hindi pa rin niya nakilala ang kanyang ama.

“Natuwa ang ama sa katapatan ng anak. Nang malapit na ang kanyang kamatayan, tinawag niya ang kanyang mga kaibigan at kamag-anakan at sinabihang:

‘Mga kasama, ito ang aking bugtong na anak na lalaki, ang aking anak na matagal ko nang hinahanap. Magmula ngayon ay sa kanya na ang lahat ng aking mga ari-arian at kayamanan.’ ”

“Nabigla ang anak sa pag-amin ng kanyang ama at nagwika: ‘Hindi lamang natagpuan ko ang aking ama; pati na rin ang kayamanan at ari-arian ay lahat ngayo’y akin!’ ”

Ang mayamang tao sa salaysaying ito ay ang Buddha, at ang kanyang anak ay naglalarawan ng sangkatauhan. Katumbas ng pagmamalasakit ng Buddha sa sangkatauhan ang dakilang pagmamahal ng isang ama sa kanyang kaisa-isang anak. Sa pagmamahal na iyon ay iniisip niya ang pinakamabuting paraan upang bigyan-gabay, turuan at pagyamanin sila sa ginto ng Kaliwanagan.

3. Tulad ng pagbuhos ng ulan sa lahat ng taniman, ang pagmamalasakit ng Buddha ay pantay na ipinaabot niya sa lahat ng tao. Kung ang mga halaman ay tumatanggap ng sarisaring pakinabang mula sa iisang ulan, gayundin ang mga tao na may iba’t ibang kalikasan at kalagayan ay pinagpala sa sari-saring mga paraan.

4. Mahal ng mga magulang ang kanilang mga anak, ngunit ang kanilang pagmamahal ay higit na naipahihiwattig sa pagtangi at pag-aalaga sa isang anak na may sakit.

Ang pagmamalasakit ng Buddha ay pantay para sa lahat, ngunit may pagtangi para sa mga taong may maling

kabatiran at higit na mabigat ang pinapasang kamalasan at pagdurusa.

Ang araw ay sumisikat sa langit ng silangan at nagbibigay liwanag sa karimlan ng daigdig nang hindi kumikiling sa anumang pook. Gayundin ang pagsaklaw sa lahat ng tao ng pagmamalasakit ng Buddha, na naghihi-kayat sa kanilang gumawa ng mabuti at naglalayo sa kanila mula sa kasamaan. Samakatwid, binibigyan-liwanag niya ang karimlan ng kamangmangan at inaakay niya sila tungo sa Kaliwanagan.

Ang Buddha ay isang ama sa kanyang pagmamalasa-
kit at isang ina sa kanyang mapagmahal na kabutihan. Dahil sa kanilang kamangmangan at pagkaalipin sa makamundong pagnanasa, ang tao ay kadalasang kumikilos nang lubhang masigasig. Masigasig din ang Buddha, ngunit ito ay bunga ng kanyang pagmamalasakit sa tao. Sila ay mahina kung hindi sila makatatanggap ng pagmamalasakit ng Buddha bilang kanyang mga anak at ng kanyang mga paraan ng kaligtasan.

III

ANG WALANG-HANGGANG BUDDHA

1. Ang pangkaraniwang tao ay naniniwalang isinilang ang Buddha na isang prinsipal at natagpuan ang landas tungo sa Kaliwanagan sa pagiging pulubi. Sa katotohanan, ang Buddha ay tuwinang namamalagi sa daigdig na walang simula at wakas.

Bilang Walang-Hanggang Buddha, nakilala na Niya

ang lahat ng taong nabuhay at naisagawa na niya ang lahat ng paraan ng pagtulong.

Walang kamalian ang Walang-Hanggang Dharma na itinuturo ng Buddha, sapagkat alam Niya ang lahat ng kalikasan at kaalaman sa daigdig, at itinuturo Niya ang mga ito sa lahat ng tao.

Tunay ngang kay hirap maunawaan ang kalikasan ng daigdig, sapagkat tigib ito ng kasinungalingan kahit na may mukha ito ng katotohanan at napupuno din ito ng katotohanan bagaman at may anyo ito ng kasinungalingan. Ang mga nalilihis sa Kaliwanagan ay hindi natutuklasan ang katotohanan ukol sa daigdig.

Ang Buddha lamang ang lubusang nakauunawa sa kalikasan ng daigdig at hindi Niya sinasabing ito ay tunay o mali, mabuti o masama. Inilalarawan lamang Niya ang daigdig ayon sa kalagayan nito.

Ang itinuturo ng Buddha ay ito: “Ang lahat ng tao ay kailangang payamanin ang ugat ng kanilang sariling kabutihan ayon sa kanilang pagkatao, asal at paniniwala.” Ang pangaral na ito ay pumapaibabaw sa lahat ng mabuti at masama sa daigdig.

2. Nagtuturo ang Buddha hindi lamang sa salita kundi sa halimbawang ibinigay Niya sa Kanyang buhay. Kahit na ang buhay Niya ay walang Katapusan, ginagamit Niya ang kamatayan upang pukawin ang mga sakim na tao.

Habang ang isang doktor ay wala sa kanyang tahanan ay nakainom ng lason ang kanyang mga anak.

Nang siya ay umuwi, napansin niya ang kanilang karamdaman at naghanda siya ng pang-kontra sa lason. Ang ilang mga anak na hindi gaanong napinsala ng lason ay uminom ng pangontrang gamot at gumaling kaagad. Ngunit ang mga anak na lubhang naapektuhan ng lason ay ayaw magpagamot.

Dahil sa matinding pagmamahal sa mga anak niya, sinubukan ng doktor ang isang paraan upang pagalingin sila. Aniya: “Ako ay maglalakbay. Matanda na ako at maaari nang pumanaw kahit kailan. Habang narito ako ay maaalagaan ko kayo. Ngunit kung ako ay yumao na ay lalala ang inyong karamdaman. Kapag nabalitaan ninyo ang aking kamatayan ay nagsusumamo akong inumin na ninyo ang gamot upang kayo ay gumaling.” Matapos ay naglakbay siya. Nang malaunan ay nagpadala siya ng isang mensahero sa kanyang mga anak upang balitaan sila tungkol sa pagkamatay niya.

Ikinabahalang labis ng mga anak ang balita at nawatas nilang wala na palang magkakalinga sa kanila. Sa kanilang lumbay at kawalan ng pag-asa ay naalala nila ang habilin ng ama. Ininom nila ang gamot at sila ay gumaling.

Hindi dapat sisihin ang pagsisinungaling ng doktor na ama. Ang Buddha ay tulad din ng amang yaon. Ginamit din Niya ang kasinungalingan ng buhay at kamatayan upang iligtas ang sangkatauhan na nakagapos sa bilanggo ng pagnanasa.

IKATLONG KABANATA

**ANG ANYO NG BUDDHA AT ANG
KANYANG MGA KATANGIAN**

I

**TATLONG ASPETO NG KATAWAN
NG BUDDHA**

1. Huwag sikaping makilala ang Buddha sa pamamagitan ng Kanyang anyo o panlabas na katangian sapagkat ang kanyang kaanyuan ay hindi kumakatawan sa tunay na Buddha. Ang tunay na Buddha ay ang Kaliwanagan mismo. Ang tanging paraan upang makilala ang Buddha ay sa pamamagitan ng pagkamit ng Kaliwanagan.

Kung may nakakakita ng mga mahuhusay na katangian ng Buddha at sa kanyang palagay ay kilala niya ang Buddha, siya ay nagkakamali sapagkat ang tunay na Buddha ay hindi napapaloob sa isang anyo o masasak-sihan ng mga mata ng tao. Hindi rin siya makikilala sa pamamagitan ng masusing paglalarawan ng kanyang mga katangian. Hindi maaaring isalarawan ang kanyang mga katangian sa paggamit ng salita ng tao.

Kahit na pinag-uusapan natin ang kanyang anyo, ang Walang-Hanggang Buddha ay walang iisang anyo, ngunit siya ay nagpapatotoo sa iba't ibang kaanyuan. Kahit na nailalarawan natin ang Kanyang katangian, Siya ay walang takdang katangian, ngunit naipapakita Niya ang

Kanyang sarili sa ano man at sa lahat na magandang katangian.

Kaya kung ang isang tao ay nakakakita nang malinaw sa anyo ng Buddha o nahihiwatigan ang kanyang mga katangian, ngunit hindi lubusang nagbibigay-halaga sa Kanyang anyo at mga katangian, ang taong ito ay may kakayahang mamalas at makilala ang tunay na Buddha.

2. Ang katawan ng Buddha ay ang Kaliwanagan mismo! Sapagkat ito ay walang hugis at nilalaman, ito ay walang simula at walang katapusan. Hindi ito isang katawang-lupa na nangangailangang buhayin sa pagkain. Ito ay isang katawang walang-hanggan na ang nilalaman ay Karunungan. Samakatuwid, ang Buddha ay walang kinatatakutan o sakit; siya ay walang pagbabago magpakailanman.

Samakatuwid, ang Buddha ay hindi maglalaho habang may Kaliwanagan. Bumubukadkad ang Kaliwanagan bilang Ilaw ng Karunungan na gumigising sa tao at sa kanila'y gumagabay tungo sa kasariwaan ng buhay at nagpapasilang sa kanila sa daigdig ng Buddha.

Yaong nakawawatas nito ay nagiging mga anak ng Buddha. Pinangangalagaan nila ang Dharma o Wastong Prinsipyo, sinusunod ang Kanyang mga Pangaral at ipinamamana ang mga ito sa kinabukasan. Walang higit na mahimala kaysa sa kapangyarihan ng Buddha.

3. Ang Buddha ay may tatluhang katawan: ang aspeto ng Kalikasan o Dharma-kāya, ang aspeto ng Potensyalidad

o Sambhoga-kāya, at ang aspeto ng Kaanyuan o Nirmana-kāya.

Ang Dharma-kāya ay ang nilalaman ng Dharma o ang nilalaman ng Katotohanan mismo. Bilang aspeto ng Kalikasan, walang hugis o kulay ang Buddha, at dahil dito, wala Siyang pinanggalingan at wala Siyang paroroonan. Tulad ng langit na bughaw, siya ay pumapangibabaw sa lahat ng bagay, at sapagkat Siya ay ang lahat ng bagay, wala Siya anumang kakulangan.

Siya ay sumisibol hindi dahil sa iniisip ng tao na siya ay sumibol. At hindi Siya naglalaho mawaglit man siya sa isipan ng tao. Wala siyang matinding kagustuhang magpakita sa tao kung sila ay maligaya at maginhawa. Hindi rin niya kailangang maglaho kung tamad at nagkukulang sa pagpansin ang tao. Ang Buddha ay higit pa sa anumang gawi ng pag-iisip ng tao.

Ang Kalikasan o Dharma-kāya ng katawan ng Buddha ay pumupuno sa lahat ng sulok ng sansinukop. Naaabot nito ang lahat, ito ay nanatili magpawalanghangan, may paniniwala man o wala ang tao sa Kanya.

4. Ang Sambhoga-kāya ay nangangahulugang ang kalikasan ng Buddha, ang pag-iisa ng Pagmamalasakit at Katalinuhan na isang diwang walang mukha, ay naipapahiwatig sa sagisag ng pagsilang at kamatayan, sa sagisag ng panata, pagsasanay at pagbubunyag ng Kanyang banal na pangalan, upang bigyang-buhay ang lahat ng tao sa kaligtasan.

Ang Pagmamalasakit ang buod nitong aspeto ng katawan ng Buddha. Sa diwa naman nito, ang Buddha ay gumagamit ng lahat ng paraan upang maligtas yaong mga handa na sa kaligtasan. Tulad ng apoy na kapag nasindi ay di na mamatay hanggang ang langis ay nananatili, gayundin ang Pagmamalasakit ng Buddha na hindi mawawala habang ang mga makamundong pagnanasa ay hindi nauubos. Tulad ng pag-ihip ng hangin na nagtataboy ng alikabok, gayundin ang Pagmamalasakit ng Buddha na nagtataboy ng alikabok ng pagdurusa ng sangkatauhan.

Ang Nirmana-kāya ay nangangahulugang ang Buddha ay nagsakatawang-tao sa daigdig at inilarawan sa tao, ayon sa kanilang mga likas na katangian at kalagayan, ang katotohanan ng pagsilang, pagtakwil ng daigdig na ito at ang pagkamit ng Kaliwanagan. Kinailangan ang pagsasakatawan ng Buddha sa mundong ito upang mabuo ang Kanyang Potensyalidad ng Pagka-Buddha. Upang bigyang-gabay ang tao, ang Buddha sa katawang ito ay gumagamit ng mga paraan ng pagpapahiwatig, tulad ng sakit at kamatayan.

Ang unang kaanyuan ng Buddha ay isang Dharmakaya, subalit dahil sa pagbabago ng kalikasan ng tao, ang anyo ng Buddha ay nagbabago rin. Kahit na nga ang kaanyuan ng Buddha ay nagbabago ayon sa iba't ibang hangarin, gawa at kakayahan ng tao, ang tanging kapakanan ng Buddha ay ang katotohanan ng Dharma.

Kahit na may tatsulok na bahagi ang katawan ng Buddha, ang Kanyang diwa at layunin ay iisa — ang iligtas ang lahat ng tao.

Sa lahat mang pagkakataon ang Buddha ay nalalahad ang Pagkabusilak, ang paglalahad na ito ay hindi ang Buddha mismo sapagkat ang Buddha ay hindi isang anyo. Ang pagka-Buddha ay ang siyang pumupuno ng lahat; ginagamit ang Kaliwanagan bilang kanyang katawan, at sa pagiging Kaliwanagan, siya ay nakikita ng lahat na nakaaalam ng Katotohanan.

II

ANG PAGESIBOL NG BUDDHA

1. Bhirang mangyari ang pagsibol ng isang Buddha sa mundong ito. Sa pagsibol ng isang Buddha, nakamit Niya ang Kaliwanagan, ilaganap ang Dharma, lalagutin ang lambat ng paghihinala, pupuksain ang halina ng pagnanasa, patutuyuin ang balon ng kasamaan; nang walang hadlang, maglalakbay Siya saan mang sulok ng daigdig. Walang makahihigit sa paggalang sa Buddha.

Ang Buddha ay lilitaw sa daigdig ng pagdurusa sapagkat hindi Niya maaaring pabayaan ang nagdurusang sangkatauhan. Ang tangi niyang layunin ay palaganapin ang Dharma at basbasan ang tao sa Katotohanan nito.

Mahirap na ipakilala ang Dharma sa isang daigdig na batbat ng kawalang katarungan at huwad ang paman-tayan, isang daigdig na hindi magtagumpay sa pakikipag-tunggali sa walang pagkasaid na mga pagnanasa at kahirapan. Hinaharap ng Buddha ang mga suliraning ito dahil sa Kanyang dakilang pagmamahal at pagmamalasakit.

2. Ang Buddha ay isang mabuting kaibigan sa lahat ng tao. Sa tuwinang makakakita Siya ng isang taong lugmok sa bigat ng makamundong mga pagnanasa, ang Buddha ay napupuno ng awa at nakikibalikat sa pagpasan ng suliranin ng taong iyon. Kung mayroon Siyang makikilalang isang tao na may maling pananaw, iwawasto Niya ang maling pananaw na ito sa busilak na sinag ng Kanyang karunungan.

Tulad ng isang bulo na nawili sa pagkalinga ng kanyang ina, ang mga taong nakarinig ng mga pangaral ng Buddha ay di-na nagnanais na lumisan sa Kanyang piling sapagkat ang Kanyang mga pangaral ay nagdudulot sa kanila ng ibayong kaligayahan.

3. Kapag hindi nakikita ang buwan, ang palagay ng tao ay naglaho na ang buwan; kapag naman bumungad ang buwan, ang akala ng tao ay nabuhay na muli ito. Sa katotohanan, ang buwan ay di lumilisan at nagbabalik ngunit ito'y patuloy na sumisikat sa langit. Ang Buddha ay siyang katulad ng buwan: Siya ay hindi lumilitaw o naglalaho. Siya ay sumisibol sa daigdig dahil sa kanyang labis na pagmamahal sa sangkatauhan at upang sila'y akayin sa wastong daan.

Tinatawag ng tao ang isang kabanata ng buwan na buo, at ang isa naman ay hugis-bangkang buwan; subalit sa katotohanan, ang buwan ay palagi nang bilog, hindi pumapanaw o nabubuo. Ang Buddha ay tulad din ng buwan. Sa mata ng tao, ang Buddha ay tila бага nagbabago ng anyo, subalit ang totoo, ang Buddha ay

hindi nagbabago.

Ang buwan ay matatanaw kahit saan mang dako, sa siksikang lunsod, sa maliit na bayan, sa bundok, sa ilog; ito ay matatanaw maging sa kailaliman ng batis, sa isang baso ng tubig, sa patak ng hamog sa nakabiting dahon. Lumakad man ang tao ng daan-daang milya, ang buwan ay patuloy pa ring matatanaw. Ipinapalagay ng tao na ang buwan ay nagbabago bagama't hindi. Ang Buddha ay tulad ng buwan sa patuloy na paggabay sa tao sa kanilang iba't ibang mga kalagayan, nagpapakita sa ibat-ibang kaanyuan; subalit Siya ay hindi nagbabago sa Kanyang Likas na Anyo.

4. Ang pagsibol at pagpanaw ng Buddha ay maipapaliwanag ng kasanhian: — kapag ang sanhi at pagkakataon ay sa tamang sandali, ang Buddha ay sumisibol; kapag ang sanhi at mga pagkakataon ay wala sa wastong kalagayan, ang Buddha ay pumapanaw sa daigdig.

Kung ang Buddha man ay sumisibol o naglalaho, ang pagka-Buddha ay nananatili at hindi nagbabago. Batid ang katotohanang ito, iyong tup'din at lakbayin ang landas ng Kaliwanagan nang hindi nababagabag ng sinasabing mga pagbabago sa anyo ng Buddha, sa kalagayan ng daigdig, o sa pag-iiba sa paniniwala ng tao.

Naipaliwanag na na ang Buddha ay hindi isang katawan kundi ang Kaliwanagan. Ang katawan ay maaaring ipalagay na isang hungkag na lalagyan; kapag ang lalagyang ito ay pinuno ng Kaliwanagan, maaari nang tawagin itong isang Buddha. Kung kaya't ang sinumang

nakagapos sa katawan ni Buddha at ikinahihinagpis ang Kanyang pagpanaw, hindi niya makikita ang tunay na Buddha.

Sa katotohanan, ang tunay na kalikasan ng lahat ng bagay ay lumalampas sa pagsibol at pagpanaw, sa pagtungo at paglisan, sa kabutihan at kasamaan. Ang lahat ng bagay ay walang sangkap at ganap na magkakatulad.

Ang pagtatanging ito ay sanhi ng lisyang pagpapasiya ng mga nakamamalas nito. Ang tunay na anyo ng Buddha ay hindi sumisibol o pumapanaw.

III

ANG KATANGIAN NG BUDDHA

1. Ang Buddha ay tumatanggap ng paggalang ng sanlibutan dahil sa limang mga katangian: — tamang pag-uugali; tamang pananaw; hustong karunungan; mahusay na pangangaral; at ang kakayahang pangunahan ang tao sa pagsasakatuparan ng Kanyang mga pangaral.

Bilang karagdagan, walo pang mga katangian ang nakapagbibigay sa Buddha ng kapangyarihang magdulot ng biyaya at ligaya sa tao: ang magbigay ng dagliang lunas sa daigdig sa pamamagitan ng pagsasakatuparan ng Kanyang mga pangaral; ang tamang paghusga sa tama at mali, mabuti at masama; ang pangunahan ang tao tungo sa Kaliwanagan sa pamamagitan ng pagtuturo ng tamang landasin; ang pangunguna sa lahat ng tao sa pantay na pamamaraan; ang pag-iwas sa kapalaluan at pagyayabang; ang pagsasakatuparan ng kanyang mga sinabi; ang pagsasa-

bi ng Kanyang mga nagawa; at, sa ganitong pamamaraan, ang pagsasakatuparan sa mga panata ng Kanyang pusong mapagmalasakit.

Sa pamamagitan ng meditasyon, pinananatili ng Buddha ang Kanyang panatag at matiwasay na kabuuan, nag-uumapaw ang habag, malasakit, ligaya at kapayapaan. Ang Kanyang turing sa lahat ng tao ay pantay-pantay, nililinis ang kanilang kaisipan, at nagbibigay ng ligaya sa lubos na tibay ng pagpapasya.

2. Ang Buddha ay ama at ina ng lahat ng tao sa daigdig. Sa loob ng labing-anim na buwan matapos ipanganak ang isang sanggol, siya ay kinakausap ng kanyang ama at ina sa pambatang mga salita; at pagkatapos ay unti-unti siyang tinuturuang magsalita ng tulad sa isang matanda. Katulad ng ating ama at ina, pinangangalagaan muna ng Buddha ang mga tao bago niya ito iwan upang siya namang mangalaga sa kanilang mga sarili; pinagbibigyan muna Niya ang kanilang mga kahilingan o kagustuhan at pagkatapos ay dinadala Niya ang mga ito sa isang payapa at panatag na tirahan.

Ano man ang ipangaral ng Buddha sa kanyang salita, tinatanggap ng tao ayon sa kanilang salita na para bang yaon ay para lamang sa kanila.

Ang kalagayan ng pag-iisip ng Buddha ay lumalampas sa kaisipan ng tao; hindi ito maipapaliwanag sa pamamagitan ng mga salita; ito ay mababanggit lamang sa pamamagitan ng matalinghagang mga salita o parabola.

Ang ilog ay natitinag ng pagdamba ng mga kabayo at elepante, at nabubulisaw sa mga paggalaw ng isda at pagong; ngunit ang ilog ay patuloy pa rin ang pag-agos, hindi alintana ang gayong mga galaw. Ang Buddha ay tulad ng isang dakilang ilog. Ang mga isda at pagong ng ibang mga pangaral ay lumalangoy sa kanyang lalim at nakikipaglaro sa kanyang agos, ngunit sila'y bigo; ang Dharma ng Buddha ay patuloy ang pag-agos, busilak at walang alintana.

3. Ang Karunungan ng Buddha, sapagkat lubos, ay malayo sa sukdulan ng maling mga palagay at nananatiling panatag na mahirap ipaliwanag sa pamamagitan ng mga salita. Sapagkat lubhang marunong, alam Niya ang isip at damdamin ng lahat ng tao at nakikita ang lahat-lahat sa sanlibutan sa isang saglit.

Katulad ng pagkasalamin ng mga bituin sa langit sa tahimik na karagatan, ang pag-iisip, damdamin at mga pangyayari sa sangkatauhan ay nasasalamin sa kalaliman ng Karunungan ng Buddha. Ito ang dahilan kung bakit ang Buddha ay tinatawag na “ang Lubos na Nagkamit ng Kaliwanagan,” ang “Omniscience.”

Ang Karunungan ng Buddha ay nakapagpapasariwa sa tuyot na kaisipan ng tao, nagbibigay liwanag at nagtuturo sa tunay na kabuluhan ng daigdig, ang mga dahilan at epekto, mga pagsibol at pagkawala. Talaga nga, kung wala ang tulong ng Karunungan ng Buddha, anong aspeto ng daigdig ang maaaring maintindihan ng tao?

4. Ang Buddha ay hindi palagiang nagsasa-anyong Buddha. May mga pagkakataong Siya ay nagpapakita bilang isang demonyo o kaya'y bilang isang babae, isang diyos, isang hari, o isang mambabatas; maaaring makita siya sa isang bahay-aliwan o sa isang bahay-sugalan.

Sa panahon ng salot, nagpapakita Siya bilang isang manggagamot at sa panahon ng digmaan, nangangaral Siya ng pagtitiis at pagka-awa sa mga taong naghahirap; sa mga naniniwala na ang mga bagay ay walang katapusan, Siya ay nangangaral ng pagiging pansamantala ng lahat ng bagay at ng kawalang-katiyakan; sa mga palalo at makasarili, siya ay nangangaral ng pagpapakumbaba at pagpapakasakit; sa mga nakagapos sa makamundong pagnanasa, ipinakikita Niya ang pagdurusa ng daigdig.

Ang tungkulin ng Buddha ay ang magpamalas, sa lahat ng pagkakataon at sa lahat ng pangyayari, ng busilak ng kalikasan ng Dharma-kāya, ang tunay na anyo ng Buddha; sa gayon, ang awa at pagmamalaskit ng Buddha ay dumadaloy magpawalang-hanggan at saan man, na nagdudulot ng kaligtasan sa sanlibutan.

5. Ang daigdig ay tulad ng nagliliyab na tahanan na patuloy ang pagkatupok at pagkabuo. Ang tao, dahil sa pagkawala sa dilim ng walang kaalaman, ay natatalo ng galit, hirap, inggit, maling paniwala at makamundong mga pagnanasa. Katulad sila ng mga bata na nangangailangan ng lingap ng isang ina; lahat sila ay nakasandal sa awa ng Buddha.

Ang Buddha ay ama ng lahat; lahat ng tao ay anak

ng Buddha; ang Buddha ay ang pinakabanal sa lahat ng banal. Ang daigdig ay puno ng kabulukan at kamatayan. May pagdurusa saan ka man lumingon. Ngunit ang tao, sapagkat abala sa paghahanap ng makamundong kaligayahan ay sadyang mangmang upang maunawaan ito.

Nakita ng Buddha na ang daigdig na itong tigib ng kalinlangan ay isa lamang bahay na nagliliyab, kaya Siya ay lumisan at naghanap ng kapayapaan sa maaliwalas na kagubatan. Mula roon ay nananawagan Siya sa atin dala ng kanyang dakilang pagamamalasakit: “Itong daigdig ng pagbabago at pagdurusa ay ang aking daigdig; itong mga mangmang at nagbibingi-bingihan ay mga anak ko; Ako lamang ang makapagliligtas sa kanila sa kanilang mga maling akala at pagdurusa.”

Dahil ang Buddha ay siyang dakilang hari ng Dharma, makapangangaral Siya sa tao ayon sa Kanyang kagustuhan; kaya ang Buddha ay nagpapakita sa daigdig upang ang tao ay Kanyang bigyan ng pag-asa. Upang iligtas ang tao sa pagdurusa, ipinangangaral Niya ang Dharma, subalit ang tao ay bingi dahil sa kanilang kasakiman at sila ay ayaw makinig.

Ngunit ang lahat ng nakinig sa Kanyang mga pangaral ay malaya na sa kahuwaran at hinagpis ng buhay. “Hindi maililigtas ang tao sa pamamagitan ng kanyang karunungan lamang,” sinabi Niya, “sa pananam-palataya sila ay dapat dumulog sa Aking pangaral.” Kung gayon, kailangang makinig sa pangaral ng Buddha at isakatuparan ang Kanyang mga tagubilin.